

Akademikai kelyje į Nepriklausomybę

Net sunku patikėti, kad Lietuva gyveno kitaip. Jau 25-erius metus Lietuvos valstybė eina laisvės keliu drauge su ES narėmis, su NATO aljanso partneriais. Ne tik eina tuo keliu, bet ir tiesia ranką teroristinių pajėgų draskomai Ukrainai.

Lietuvos akademinė visuomenė per tuos 25 metus buvo ir yra valstybės vertybių saugotoja, kūrėja ir plėtotėja, nuosekliai į mokslo erdves įtraukdama jaunimą. Jas papildė ir papildė gausus būrys jaunų mokslininkų. Tai nuolatinė mokslo ėjimo su gyvenimu norma. Lietuvoje mokslų akademija (LMA) sąmoningai suvokia ir nuosekliai vykdo savo akademinę ir valstybinę funkciją. Nepriklausomoje Lietuvoje mes patikrinome savo veiklos vertybes ir jas puoselėsime toliau kuriant Lietuvos mokslo ir studijų ateitį.

Apie tai, kad LMA sovietmečiu išliko lietuviška dėl jos ilgamečio prezidento Juozo Matulio (1899–1993) griežtų asmeninių nuostatų, daugeliui žinoma ir yra rašyta. Be to, jis palaikė ir gynė Lietuvai ir lietuviškumui svarbius mokslinius tyrimus, juos atliekančius mokslininkus. Didžiaivalstybiniam šovinizmui nesilankstė Vilniaus universiteto rektorius akademikas Jonas Kubilius (1921–2011), VU 400-metį (1979 m.) iškilmingai pažymėjęs kaip europinio universiteto įkūrimo metines. Kauno politechnikos instituto (KPI) rektorius akademikas Kazimieras Baršauskas (1904–1964) gebėjo priimti studijuoti ar dirbti KPI daugelį sovietinės valdžios labai pageidaujamų asmenų. Šie Lietuvos mokslo elito atstovai ir galingieji buvo pavyzdys kitiems: ir savo kolegoms,

ir jaunesniems, nebrendusiems nepriklausomoje Lietuvoje, atkirstiems nuo demokratinio pasaulio, negavusiems ragauti tikros akademinės laisvės, nekalbant jau apie kitokią.

Panašia tylia rezistencija buvo žavimasi nelabai garsiai. Tariamai antihitlerinė, LMA nario Vinco Mykolaičio-Putino (1893–1967) parašyta poema *Vivos plango, mortuos voco* plito slaptai perrašinėjama ir be autoriaus vardo. Tiesa, išvis atimti laisvę mąstyti būtų neįmanoma, tačiau kita laisvė, kaip galimybė išvengti diktato ir represijų dėl raiškos, buvo labai tolimes. Ar neprimindavo tos laisvės LMA vadovybei jos bibliotekos vedėjas 1945–1948 metais Juozas Jurginis (1909–1994, akademikas nuo 1968), rašydamas oficialiuosius raštus ant senų Lietuvos mokslų akademijos blankų, kur perbraukdavo valstybės simbolį – Vytį?

Užsitęsusi tylą baigėsi, kai tik pajutome SSRS valdžios deklaruotų pertvarkos ir viešumo nuostatų atveriamas galimybes. Dabar atrodytų, kad mūsų laisvės byloje viskas klostėsi logiškai, kad laisvė buvo būtina ir todėl ją pasiekėme, betgi tokios spartos tikėtis tikrai negalėjome ir netgi nesitikėjome; žingsniai laisvės link buvo atsargūs, reikalingi svarstymų, galvojimo ir šviesių galvų. Mokslininkai čia labai padėjo. Tarp jų – ir LMA nariai.

SSRS pertvarkos politikos sąlygomis prie Mokslų akademijos žinomi ekonomistai Kazimieras Antanavičius, Antanas Buračas, Kazimira Danutė Prunskienė ir Eduardas Vilkas įsteigė ratelį, kuriame diskutuojant

apie krašto ekonominę padėtį buvo svarstomos Lietuvos ekonomikos savarankiškumo galimybės ir pasekmės.

1988 m. gegužės mėnesį LMA buvo sudaryta akademiko E. Vilko vadovaujama komisija Lietuvos SSR konstitucijos pakeitimams parengti. Šiame bare dirbo LMA nariai Juozas Bulavas ir E. Vilkas bei kiti, kurie siekė ekonominės, politinės bei kultūrinės nepriklausomybės nuo Maskvos.

1988 m. birželio 3 d. LMA salėje buvo įkurta Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio 35 žmonių iniciatyvinė grupė, kurioje šalia kitų dalyvavo LMA nariai J. Bulavas, A. Buračas, Jokūbas Minkevičius, Raimundas Leonas Rajeckas bei mokslo darbuotojai Bronislovas Genzelis, Arvydas Juozaitis, Bronislavas Kuzmickas, Meilė Lukšienė, Romas Pakalnis, K. Prunskienė, Zigmas Vaišvila.

1988 m. rugpjūčio 6 d., baigiantis XXXVI-ajai pasaulio lietuvių studijų savaitei, Sąjūdžio Seimo Tarybos Pirmininkas Vytautas Landsbergis, Tarybos nariai A. Buračas, Česlovas Kudaba ir Kazimieras Motieka, Lietuvos laisvės lygos pirmininkas Antanas Terleckas, LKP CK ideologijos skyriaus vedėjas Justas Vincas Paleckis ir Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos vicepirmininkė Irena Lukoševičienė bei VLIK'o pirmininkas Kazys Bobelis Švedijos Gotlando saloje pasirašė komunikatą apie tai, kad, išklausę pranešimus apie dabartinę Lietuvos politinę, ekonominę, ekologinę ir socialinę padėtį, kultūros, švietimo, jaunimo auklėjimo problemas bei Bažnyčios vaidmenį tautos atgimimo procese, sutarė: „Visų Pasaulio lietuvių gyvybinis tikslas yra nepriklausomos Lietuvos

valstybės atkūrimas!“ Dokumentu susivienijo trys jėgos – išeivijos lietuvių, Sąjūdžio ir atsinaujinančios Lietuvos komunistų partijos.

Paskutinėje LSSR Aukščiausiojoje Taryboje jos deputatas LMA prezidentas Juras Požela vadovavo komisijai 1939 m. Vokietijos–SSRS sutartims ir jų pasekmėms tirti. LMA nariai J. Kubilius, Lionginas Šepetys, Algirdas Žukauskas taip pat buvo komisijos sudėtyje. Komisijos išvadų pagrindu 1990 m. vasario 7 d. priimtas LSSR AT nutarimas, kuriuo LSSR nustojó save laikyti SSRS dalimi.

Lietuvos SSR MA paskelbė apie savo žinybinio statuso likvidavimą, pakeitė pavadinimą į Lietuvos mokslų akademiją ir pareiškė apie visišką atsiskyrimą nuo SSRS MA prezidiumo dar 1989 m. pabaigoje. Tam tikslui išbraukė atskirus straipsnius arba jų dalis, perredagavo savo Statuto punktus dėl minėtų aplinkybių.

1990 m. kovo 11-ąją Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos aktą dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo pasirašė ir trys LMA nariai. Tai J. Minkevičius, L. Šepetys, E. Vilkas.

Atkūrus nepriklausomybę, nemažai Mokslų akademijos narių buvo valstybės ir vyriausybės vadovų patarėjais, ambasadoriais, ministrais, ėjo kitas atsakingas pareigas atsikūrusioje Lietuvos Respublikoje. Akademikai kūrė Lietuvos ūkio plėtros ilgalaikes strategijas, vykdė LMA statute ir dabar įrašytą misiją: „[...] sutelkus iškilus mokslininkus, inicijuoti veiklas, kurios stiprintų Lietuvos gerovę, prisidėtų prie mokslo, socialinės, kultūrinės ir ekonominės krašto plėtros“. **Lietuvos mokslų akademija**

Prisimename Justiną Marcinkevičių

Kovo 11-osios šventės išvakarės – kovo 10 d. – yra Atgimimo dainiaus, kultūros ir politikos žmogaus, humanisto, akademiko Justino Marcinkevičiaus (1930–2011) gimtadienis. Minėjimą šiemet LMA didžiojoje salėje su prof. Giedriumi Kuprevičiumi vedusi prof. Viktorija Daujotytė-Pakerienė kalbėjo ir apie mūsų Konstitucijos preambulę. Pirmajame jos tekste Just. Marcinkevičius sudėjo A. Mickevičiaus, V. Kudirkos, Maironio poetinį žodyną,

aukštąjį, giesmiškąjį Lietuvos valstybės klodą. Literatūrologė pastebėjo, kad politika gimsta iš kultūros.

Jaukią renginio atmosferą kūrė styginių kvartetas „Adora“.

Spausdiname kultūrą ir politikos idealus jungiančios „Santaros-Šviesos“ federacijos vieno kūrėjų Prezidento Valdo Adamkaus kalbą šiame minėjime.

Didžiai gerbiamas
Lietuvos mokslų akademijos prezidente,
Gerbiami Justino Marcinkevičiaus artimieji,
Poeto bičiuliai, kolegos, skaitytojai,

Esu šiek tiek suglumęs, nes kalbėti apie Justiną Marcinkevičių – ir lengva, ir sunku.

Lengva, nes Poetą kaip savą pažinojo visa Lietuva – iš knygų, iš poezijos vakarų, iš šilto ir atviro bendravimo. Iš nesumeluotos laikysenos, kurios šerdis visada buvo Lietuva. Jos kalba ir istorija, jos tautos atmintis, jos kultūra ir žmonės.

Tačiau – atvirai prisipažįstu – kalbėti apie Justiną Marcinkevičių ir tikrai sunku. Nes tai – asmenybė, kurios atminimas labai stipriai įpareigoja kiekvieną iš mūsų. Įpareigoja moralei, tiesai, žmogiškumui. Tam, kas buvo Justino Marcinkevičiaus ir kūrybos, ir viešosios veiklos ir bendravimo pagrindas. Mes su Poetu nebuvome labai artimi bičiuliai. Dabar, žiūrėdamas į praeitį ir jausdamas augančią laiko distanciją, galvoju, kad tikrai reikėjo kartu pabūti dažniau. Tačiau, tai distancijai augant, dar ryškiau matosi Jo reikšmė. Deja, ir dar labiau jaučiasi tokių asmenybių, tikrųjų moralinių autoritetų trūkumas.

Iš atminties iškyla jausmai, kurie užplūdo pirmą kartą perskaičius *Mindaugą*. Okupuotoje Lietuvoje, kur gesinamos bet kokios valstybingumo apraiškos, žmogus išdrįso aprašyti valstybę ir jos karalių. Ir ne pagal primestas ideologijas, o laikantis istorinės ir žmogiškosios tiesos. Tai buvo labai geras ir stiprus dvasinis sukrėtimas. Tai buvo ženklas, kad po Antrojo

pasaulinio karo žemėlapyje neliko Lietuvos valstybės, tačiau širdyse tebėra lietuvybė. Kartojau – tai buvo labai tikra ir stipru.

Prisimenu savijautą, perskaičius *Dienoraštį be datų*. Ir iš puslapių sklindantį dviejų vertybių – lietuvybės ir žmogiškumo – derinį. Tai buvo tie žodžiai, išsakyti ta kalba, kurios labai laukė visi lietuviai. Tai buvo jungtis – visų mūsų, Lietuvos žmonių, – kad ir kokie būtume skirtingi, kad ir kaip toli nuo tėvynės gyventume. Ko gero, galimas ir toks apibendrinimas, kad žodžiai „jungtis“ ir „bendrystė“ – pamatiniai visame Justino Marcinkevičiaus gyvenime. Pabrėžiu – visame gyvenime, ne tik kūryboje.

Prisimenu pirmąjį Sąjūdžio suvažiavimą ir Justiną Marcinkevičių – pirmąjį kalbėtoją jame. Tikriausiai tai buvo vienas didžiausių momentų Poeto gyvenime. Bet tai buvo ir vienas didžiausių momentų tautos ir valstybės gyvenime, Lietuvos atgimime. Tokie žmogaus ir tautos, žmogaus ir valstybės sutapimai nebūna atsitiktiniai.

Kaip nebūna nepelnytos tautos meilės ir pagarbos – tokios visuotinės, kokia lydėjo Justiną Marcinkevičių. Ir, prisiminkime, buvo žavimasi ne tiek geru Poetu ir šiltu žmogumi, kiek Jo kuriama aura, žodžiu, Jo nešama šviesa, ramybe ir išmintimi.

Labai vertinga ir viltinga, kad tai tęsiasi ir šandien. Juk jeigu pokalbyje ar straipsnyje, paskaitoje ar knygoje paminimas Justinas Marcinkevičius, reiškia netrukus rasis tokie žodžiai, kaip lietuvybė, žmogiškumas, santarvė. Žodžiai, kurie nedaugelio lūpose skamba natūraliai, neprarasdami savo tikrosios reikšmės, savo tiesos ir šviesos.

Todėl manau: nors visi dar labai gyvai prisimenam Justiną Marcinkevičių ir jaučiame liūdesį dėl Jo išėjimo, šalia liūdnosios minėjimo dalies šiandien yra ir šviesioji, viltingoji dalis. Turime akstiną pagalvoti, kaip tautoje subręsta ir išsiskleidžia tokie šviesios ir tiesos grynuoliai. Turime už tai padėkoti lemčiai ir istorijai. Turime ką prisiminti, kuo džiaugtis ir didžiuotis, ką vėl ir vėl perskaityti.

Apie tai galvodamas, šiandien nuoširdžiai lenkiuosi Justino Marcinkevičiaus atminimui. Ir darau tai žinodamas, kad kol gyvuos mūsų tauta ir mūsų valstybė, tol jų istorijoje švies Justino Marcinkevičiaus vardas ir darbai.

Prezidentas Valdas Adamkus

Kovo 10 d. Atminimo popietė „Justinas Marcinkevičius – esantis ir grįžtantis. 85-ieji Poeto metai“. Iš kairės: LMA prezidentas V. Razumas, Prezidentas V. Adamkus ir LMA tikroji narė V. Daujotytė-Pakerienė

Konferencija „25-eri metai laisvės. Patirtis ir perspektyvos“ LR Seime. Pranešimą skaito LMA prezidentas V. Razumas, prezidiume – LMA tikrasis narys E. Jovaiša ir Nepriklausomybės Akto signatarų klubo prezidentė B. Valionytė. O. Posaškovos nuotr.

LMA prezidento ir prezidiumo veikla

2015 m. pradžioje LMA prezidento ir prezidiumo veikla prasidėjo įprastais darbais: įvertintos 2014 m. LMA mokslų skyrių ir padalinių veiklos ataskaitos, patvirtinti 2015 m. darbo planai, skirtos LMA premijos, pradėta rengti 2014 m. LMA veiklos ataskaita, kuri bus pateikta LR Seimui, LMA nariams, mokslo bendruomenei. Vasario 2 d. LMA prezidiumo posėdyje Lietuvos lazerių asociacijos (LLA) prezidentas LMA tikrasis narys Algis Petras Piskarskas ir vykduojantis direktorius dr. Petras Balkevičius pristatė LLA narius, jos tikslus ir uždavinius bei papasakojo, kokią jie mato abipusio bendradarbiavimo galimybę.

LR Prezidentūroje prof. Valdemaras Razumas vasario 15 d. dalyvavo 2014 m. Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatų pagerbimo iškilinėse, kovo 16 d. – forume „Mokslo ir verslo partnerystė: misija įmanoma“, kovo 24 d. – susitikime, kur buvo svarstomi Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos klausimai. LR Vyriausybėje LMA prezidentas sausio 6 d. dalyvavo Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų strateginės tarybos posėdyje, sausio 22 d. ir vasario 20 d. svarstė klausimus dėl Lietuvos inovacijų skatinimo, sausio 29 d. aptarė Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo programą.

LR Seime V. Razumas sausio 22 d. dalyvavo Lietuvos švietimo tarybos posėdyje ir perskaitė pranešimą apie Lietuvos dvinarės aukštojo mokslo sistemos problemas bei jų sprendimo būdus, kovo 6 d. kartu su Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininke

Loreta Graužiniene atidarė konferenciją „25-eri metai laisvės. Patirtis ir perspektyvos“ ir perskaitė jame pranešimą, kovo 11 d. buvo pakviestas į Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 25-mečio minėjimą, kovo 18 d. dalyvavo konferencijoje „Nacionaliniai mokslo žurnalai: kiekybė ir kokybė“. Viceprezidentas D. Kaunas skaitė pranešimą „Lietuvos mokslų akademijos vykdyto projekto „Periodinių mokslo leidinių leidyba 2011–2014 m.“ patirtis“.

Švietimo ir mokslo ministerijoje V. Razumas sausio 28 d. dalyvavo 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos investicinių prioritetų uždavinių, skirtų investicijoms į mokslinius tyrimus ir studijas, valdymo komiteto posėdyje, vasario 4 d. aptarė, kaip planuojamos įgyvendinti 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų priemonės.

Vilniaus universitete V. Razumas sausio 23 d. atidarė tarptautinę konferenciją „Chemija ir cheminė technologija 2015“, vasario 11 d. dalyvavo Nacionalinio atviros prieigos mokslo informacijos duomenų archyvo MIDAS pristatyme.

Kovo 9 d. V. Razumas, kaip Lietuvos mokslo premijų (LMP) komisijos pirmininkas, kartu su Ministru Pirmininku Algirdu Butkevičiumi, švietimo ir mokslo ministru Dainiumi Pavalkiu ir LMP vadovybe iškilmingai įteikė diplomus 2014 m. Lietuvos mokslo premijų laureatams.

Parengė vyr. referentė Lyda Milošienė

>>> Sausio 9 d. LSMU Veterinarijos akademijoje Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius (ŽŪMMS) kartu su LSMU organizavo diskusiją „Gyvūnų sveikatos priežiūros vizija nacionaliniu mastu“, kurioje diskutuota apie veterinarijos mokslo plėtrą, Lietuvos veterinarijos gydytojų teikiamų paslaugų kokybę, rengiamų specialistų poreikį, sisteminio požiūrio šiais klausimais trūkumą. Siūlyta prie Veterinarijos akademijos steigti Gyvūnų sveikatingumo centrą – produkcijos gyvūnų klinikas, kurios būtų ne tik studijų ir mokslo bei kvalifikacijos kėlimo bazė, bet ir teiktų paslaugas, taip pat atliktų sudėtingesnes gyvūnų gydymo procedūras.

>>> Sausio 13 d. LMA įvyko Valstybinė lietuvių kalbos komisijos (VLKK), LMA ir Lietuvos mokslo tarybos organizuotas renginys „Lietuvių kalba doktorantūros studijose“. Į jį buvo pakviesti doktorantai, jų moksliniai vadovai, mokslininkai ir mokslo politikai. Renginyje dalyvavo švietimo ir mokslo ministras Dainius Pavalkis. VLKK atliktą tyrimą apie lietuvių kalbą doktorantūros studijose pristatė ir rekomendacijas teikė VLKK pirmininkė dr. Daiva Vaišnienė, kalbėjo Aurelija Dvylytė, Vilija Ragaišienė, Audra Ivanauskienė. Remdamasi tyrimo rezultatais, VLKK atkreipė Lietuvos universitetų rektorių konferencijos dėmesį į nepakankamą lietuvių kalbos kokybę aukštojo mokslo srityje. Pasiūlyta užtikrinti aukštųjų

mokyklų vadovėlių ir daktaro disertacijų kalbos kokybę, vertinant baigiamuosius darbus nustatyti kalbos taisyklingumo kriterijų, o studentams, rengiantiems darbus, teikti kalbos konsultacijas.

>>> Sausio 20 d. įvyko Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus (HSMS) biuro narių posėdis, kuriame aptarti HSMS 2014 m. veiklos ataskaitos rengimo reikalai, tartasi dėl daugiatomio M. K. Čiurlionio palikimui skirto leidinio rengimo, svarstyti 2015 m. veiklos planai. Skyriaus pirmininkas prof. Aleksandras Vasiliauskas pasiūlė, remiantis LMA ir Lenkijos MA sutartimi, aktyvinti ryšius su Lenkijos MA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriumi ir rudenį kartu organizuoti apskritojo stalo diskusiją šalims aktualiais klausimais. Biuro nariai tam pritarė.

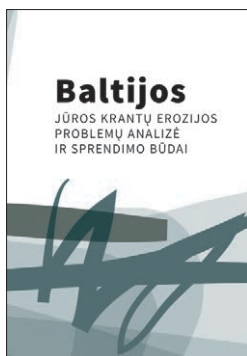
>>> Sausio 21 d. surengta Kauno miesto savivaldybės diena LMA. Joje dalyvavo LMA nariai, kauniečiai, mokslo bendruomenė, medikai, kitų specialybių atstovai. Renginys pradėtas iškilmingu Kauno miesto mokslininko premijos laureato apdovanojimu, kurį 2014 m. pelnė Kauno klinikų Neurologijos klinikos vadovė prof. habil. dr. Daiva Rastenytė. Premiją įteikė ir laureatę pasveikino Kauno miesto savivaldybės meras Andrius Kupčinskas ir LMA prezidentas V. Razumas. Prof. D. Rastenytė perskaitė pranešimą „Neurodegeneracinės ligos – XXI amžiaus rykštė“,

meras A. Kupčinskas papasakojo apie Kauno miesto savivaldybės aktualijas, o prof. V. Razumas – apie tai, kuo gyvena Lietuvos mokslų akademija šiandien.

2014 m. Kauno miesto mokslininko premijos laureatę prof. D. Rastenytę sveikina LMA prezidentas V. Razumas ir Kauno miesto savivaldybės meras A. Kupčinskas (kairėje)

>>> Sausio 23 d. ŽŪMMS organizavo studijos *Fotofiziologinių tyrimų būklė ir jų taikymo perspektyvos augalininkystėje* pristatymą, kuriame pranešimus perskaitė LMA tikrasis narys Pavelas Duchovskis, dr. Giedrė Samuolienė, dr. Aušra Brazaitytė ir dr. Akvilė Viršilė. Autorių grupės parengtoje studijoje apibendrinti Lietuvoje vykdyti fundamentiniai ir taikomieji fotofiziologiniai tyrimai,

Išleistos galimybių studijos *Baltijos jūros krantų erozijos problemų analizė ir sprendimo būdai* bei *Fotofiziologinių tyrimų būklė ir jų taikymo perspektyvos augalininkystėje*. Studijos parengtos vykdant Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis finansuojamą projektą *Integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Nemunas“ programos įgyvendinimas, stiprinant partnerystę ir institucijų veiklą pagal priemonę MTTP tematinį tinklą, asociacijų veiklos stiprinimas* (VP1-3.1-ŠMM-05-K-02-018)

taip pat darbai optimizuojant įvairius augalų pasėlių ir sodų fotosintezės parametrus. Aptartos fotosintezės produktyvumo, fotomorfogenezės, metabolizmo valdymo galimybės. Ekspertai – LMA tikrasis narys Zenonas Dabkevičius ir dr. Žydrė Kažiliūnienė – pristatė studijos recenzijas.

>>> Sausio 29 d. įvyko vakaras, skirtas meno kultūros žurnalo *Krantai* 25-erių leidybos metų sukakčiai. Renginyje dalyvavo literatūros tyrinėtojai LMA tikroji narė V. Daujotytė-Pakerienė ir Rimantas Skeivys, redaktorė Nijolė Kvaraciejūtė, kultūros tyrinėtoja Elvyra Usačiovaitė, muzikologas Edmundas Gedgaudas,

Renginys, skirtas Vasario 16-ajai „Kur laisvė eina, ten laimė seka“. Šoka folkloro ansamblis „Radasta“

menotyrininkė Rasa Gečaitė, vertėja Dalija Epšteinaitė, galerijos „Vartai“ įkūrėja Nida Rutkienė. Muzikavo seserys Elena (violončelė) ir Kotryna Ugnė (smuikas) Daunytės, Arūnas Statkus (altas) ir Almina Statkuvienė (smuikas). Vakarą vedė žurnalo *Krantai* vyriausiasis redaktorius dr. Helmutas Šabasevičius. Rengėjai – LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ ir meno kultūros žurnalo *Krantai* redakcija.

>>> Skyrius „Mokslininkų rūmai“ nuolat rengia Mokslo žinių dienas mokyklose ir gimnazijose: sausio 30 d. VU doc. Irenos Šalnaitės paskaita „Kaip įveikti stresą?“ įvyko Vilniaus A. Puškino vidurinėje mokykloje. Vasario 12 d. žurnalo *Varpas* redaktoriaus Algimanto Zolubo paskaita „Vasario 16-oji“ – Vilniaus Simono Stanevičiaus vidurinėje mokykloje. Vasario 24 d. ir kovo 18 d. organizuotos ekskursijos į VU Lazerinių tyrimų centrą Vilniaus vidurinių mokyklų moksleiviams, o dr. Domas Paipulas skaitė paskaitas apie lazerių taikymą. Vasario 25 d. surengta VU doc. Regimanto Tamošaičio paskaita apie Kristijoną Donelaitį (projektas *Laiškai K. Donelaičiui*) Vilniaus *Minties* gimnazijoje. Kovo 9 d. įvyko VU doc. Vytauto Račkausko paskaita „Kovo 11-oji“ Vilniaus Simono Stanevičiaus vidurinėje mokykloje. Kovo 20 d. organizuota moksleivių ekskursija į VU geologijos muziejų ir lektorės Eugenijos Rudnickaitės paskaita „Mineralų ir uolienų pasaulis“.

>>> Vasario 3 d. įvyko Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus (MFChMS) narių visuotinis ataskaitinis susirinkimas. Skyriaus 2014 m. veiklos ataskaitą pristatė pirmininkas prof. Feliksas Ivanauskas. Nariai gerai įvertino skyriaus praėjusių metų veiklą ir patvirtino 2015 m. veiklos planą. Buvo pritarta skyriaus biure sudarytų komitetų sudėtims dėl LMA Jono Kubiliaus ir Povilo Brazdžiūno premijų skyrimo. Patvirtinta komisija jaunųjų mokslininkų, doktorantų ir aukštųjų mokyklų studentų moksliniams darbams vertinti.

>>> Vasario 13 d. įvyko renginys, skirtas Vasario 16-ajai „Kur laisvė eina, ten laimė seka“. Pranešimą apie Vasario 16-osios Akto reikšmę perskaitė Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubo prezidentė Birutė Valionytė. Šventinį koncertą surengė folkloro ansamblis „Radasta“. Šiuo renginiu LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ prisidėjo prie Lietuvos Respublikos Prezidentės iniciatyvos „Vasario 16-ąją švęsk

2014 m. Lietuvos mokslo premijos laureato diplomų teikimo iškilmės. Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius teikia diplomus LMA tikrajam nariui Antanui Laurinčiui (viduryje) ir prof. Ramūnui Garunkščiui. 2015 m. kovo 9 d.

2014 m. Lietuvos mokslo premijos laureatai, pelnę apdovanojimus biomedicinos ir žemės ūkio srityse. Iš kairės: dr. Akvilė Viršilė, LMA tikrasis narys Pavelas Duchovskis, dr. Aušra Brazaitytė ir dr. Giedrė Samuolienė

išradingai“. Prezidentės spaudos tarnyba padėkojo LMA skyriui „Mokslininkų rūmai“, jog kūrybingai minėjo Valstybės atkūrimo dieną.

>>> Vasario 17 d. įvyko ŽŪMMS narių visuotinis ataskaitinis susirinkimas. 2014 metų veiklos ataskaitą pristatė skyriaus pirmininkas prof. Zenonas Dabkevičius. Jis pažymėjo, kad 2014 m. aktyviai dirbo visos sekcijos ir komisijos. Nariai teigiamai įvertino skyriaus veiklą ir pritarė 2014 m. veiklos ataskaitai. Sekcijų ir komisijų pirmininkai kalbėjo apie atstovaujamų mokslo kryptių problemas bei plėtros tendencijas. Buvo pristatytas ir patvirtintas ŽŪMMS 2015 m. veiklos plano projektas. Analizuotos LMA Vandens problemų tarybos ir Lietuvos dirvožemininkų draugijos prie ŽŪMMS 2014 m. veiklos ataskaitos ir 2015 m. veiklos planų projektai, išklausa informacija apie žurnalo *Žemės ūkio mokslai* redakcinės kolegijos 2014 m. veiklą, pritarta naujų redakcinės kolegijos narių kandidatūroms, patikslintai ŽŪMMS sekcijų ir komisijų sudėčiai.

>>> Vasario 17 d. Technikos mokslų skyriaus (TMS) narių visuotinis ataskaitinis susirinkimas įvyko Lietuvos energetikos institute. TMS pirmininkas prof. Gintautas Žintelis pateikė skyriaus 2014 m. veiklos ataskaitą, kurioje akcentavo skyriaus sudėties pasikeitimus, apibūdino mokslinę ir organizacinę narių veiklą, surengtas tarptautines konferencijas ir seminarus, leidybinės veiklos rezultatus, atliktus darbus Mokslo akademijos vardu. Pirmininko pranešimą

papildė sekcijų pirmininkai. Diskusijose buvo aptarti mokslininkų ir institucijų mokslinės veiklos vertinimo metodikos tobulinimo klausimai, Lietuvos mokslo žurnalų situacija *Thomson Reuters WoS* duomenų bazėje. Apsvarstytas ir patvirtintas TMS 2015 m. veiklos plano projektas.

>>> Vasario 18 d. įvyko Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus (BMGMS) narių visuotinis ataskaitinis susirinkimas. Sekcijų pirmininkai ir skyriaus pirmininkas prof. Vytautas Basys pristatė 2014 m. veiklos ataskaitas. Atsiskaitė ir su LMA bendradarbiavimo sutartį pasirašiusių mokslo institucijų – Inovatyvios medicinos centro (dir. prof. Algirdas Venalis) ir Gamtos tyrimų centro (dir. LMA tikrasis narys Vincas Būda) – vadovai. Visoms 2014 m. veiklos ataskaitoms buvo pritarta. Svarstytas ir patvirtintas skyriaus 2015 m. veiklos plano projektas. Skyriuje įkurta Bendrosios biologijos sekcija.

>>> Kovo 5 d. sušauktas HSMS narių visuotinis ataskaitinis susirinkimas. Jame skyriaus pirmininkas prof. Aleksandras Vasiliauskas pateikė HSMS 2014 m. veiklos ataskaitą, taip pat aptartas ir pasiūlytas LMA prezidiumui tvirtinti 2015 m. veiklos plano projektas. Diskusijose gerai įvertinta skyriaus veiklos ataskaita, pažymėta, kad per metus organizuota nemažai renginių, kai kurie jų susilaukė platesnio valdžios ir visuomenės atgarsio. Nuspręsta rugsėjo–spalio mėn. surengti dvi jaunųjų mokslininkų konferencijas: ekonomistų ir humanitarų.

Kūrybingumo etiniai ir ekologiniai aspektai

Sausio 27 d. LMA įvyko Lietuvos socialinių tyrimų centro, VGTU Kūrybinių industrijų fakulteto ir HSMS organizuota ketvirtoji konferencija „Kūrybingumo etiniai ir ekologiniai aspektai: filosofinė ir sociologinė perspektyvos“.

Etika ir ekologija – neatsiejami žmogaus kūrybos aspektai ir socialinės kategorijos. Kūrybininko veikla (ne)etiška tampa tik socialiniame kontekste, o ekologija suponuoja kultūros ir natūros sugyvenimą. Pati savaime kūryba nelaiduoja nei etikos, nei ekologijos principų laikymosi. Mokslinė ir technologinė, socialinė, meninė bei kitokia kūrybinė veikla sietina su ribų – tiek etinių, tiek ekologinių – įsisąmoninimu.

Konferencijoje dalyvavo penkiolika pranešėjų, kurie atstovavo aštuonioms mokslo institucijoms. LMA tikrasis narys Arvydas Virgilijus Matulionis svarstė, ar galima ir kiek galima pateisinti kūrybą, kuri nukreipta į ginkluotės tobulinimą, gamtos turtų alinimą, socialinės atskirties didinimą. Pranešėjas nagrinėjo transnacionalizmo koncepciją, kritikavo neoliberalizmo ideologiją ir jos koreliatus: korporacinį kapitalizmą, šiuolaikinį neofeodalizmą. VGTU prof. Tomas Kačerauskas kūrybos ekologiją apibūdino kaip priešinimąsi kultūros reiškinių suvienodinimo tendencijoms. Jo požiūriu, masinės laimės gamybos sąlygomis ekologiška yra tai, kas individualu ir privatu kūryboje. VGTU doc. Eglė Jaškūnienė nagrinėjo šiuolaikines medijas kaip komunikacinius kanalus ir kaip kūrybos priemones, svarstė šioje kūrybos plotmėje kylančias etikos problemas. VU prof. Albinas Plėšnys teigė, jog šiuolaikinė mokslo filosofija remiasi mokslo vertybinio neutralumo prielaida: mokslui priimtinos tik kognityvinės vertybės (informatyvumas, paprastumas, objektyvumas ir pan.). Pagal vyraujančią požiūrį, mokslas negali remtis jokiomis etinėmis vertybėmis. Istorinė mokslo raidos analizė atskleidžia tokios prielaidos ideologinį sąlygotumą ir parodo, kad jos nebuvo laikomasi Vakarų Europos kultūrinėje tradicijoje. VGTU doc. Viktorija Žilinskaitė-Vytienė

LMA tikrasis narys A. V. Matulionis skaity pranešimą „Ar kūryba visada etiška ir ekologiška?“

lygino mokslinę ir meninę kūrybą, išskyrė šių veiklų panašumų. Konstruojant mokslinę hipotezę ir formuluojant problemą svarbi yra ne tik logika, bet ir asociatyvus mąstymas, kas įprastai labiau siejama tik su menine kūryba. VGTU prof. Vilija Grincevičienė, LSMU prof. Jonas Grincevičius, doktorantė Švitrigailė Grincevičienė nagrinėjo farmakogenetikos etinius ir ekologinius aspektus. Buvo aptartas medikų kūrybingumo poreikis gydant vaistais, kai yra galimybė atsižvelgti į genetinius pacientų tyrimus. VU doktorantas Justas Kučinskas etiniu ir ekologiniu aspektu A. Šliogerio filosofijos požiūriu nagrinėjo kūrybingumą kaip pamatinę žmogaus nihilizmo išraišką. MRU prof. Mindaugas Briedis fenomenologiniu požiūriu nagrinėjo žemės meną bei intersubjektyvios percepcinės vaizduotės struktūrą. LKTI doktorantė Vaiva Klajumaitė analizavo medžioklės diskursą Baroko kultūroje. VGTU doc. Jekaterina Lavrinec savo pranešime iškėlė bendruomeninių meno iniciatyvų kaip vietovės gaivinimo instrumentų reikšmę. VDU prof. Gintautas Mažeikis, pasitelkdamas sąmonės sąvoką, analizavo vertybių dinamikos konfliktus. VGTU doc. Nida Vasiliauskaitė nagrinėjo humoro politiką popkultūros kontekste. Dr. Andrius Kulikauskas (Kalifornijos universitetas, JAV) analizavo antropologinį požiūrį į maldos fenomeną.

Jau tradicija tampanti konferencija svariai prisideda prie Lietuvos akademinės kultūros plėtotės kasmet suburdama humanitarinių ir socialinių mokslų atstovus keistis idėjomis ir diskutuoti.

Dr. Edvardas Rimkus,
VGTU Filosofijos ir politikos katedros lektorius

Galimybių studija krantų erozijos klausimais

Sausio 30 d. mokslo visuomenei pristatyta LMA ir Klaipėdos universiteto parengta galimybių studija *Baltijos jūros krantų erozijos problemų analizė ir sprendimo būdai*. Darbe pateikta išsamiai viso Lietuvos pajūrio daugiamečių tyrimų analizė krantų geologijos, geodinamikos, okeanologijos, hidrologijos aspektais taikant modeliavimo metodus. Išnagrinėti paskutiniųjų dešimtmečių klimato kaitos procesai, jūros lygio kilimas, padažnėjusios stiprios audros, smėlio sąnašų krante ir priekrantėje

mažėjimas, jūrinės industrijos įtaka ir kiti gamtiniai bei žmogaus veiklos nulemti veiksniai, jų poveikis Lietuvos pajūrio krantų būklei. O ši kai kuriose krantų atkarpose blogėja ir reikalauja nuolatinės stebėsenos bei apsaugos. Pažymėta, kad Klaipėdos miesto ribose probleminės yra Smiltynės atkarpa pietinio molo ir Kopgalio sandūroje ir I-osios Melnragės atkarpa 220 m ruože nuo uosto šiaurinio molo, kur dėl uosto vartų gilinimo pažeista kranto dinaminė pusiausvyra, vyksta kranto erozija ir kopagūbrio ardymas. Šiauriau Klaipėdos žemyninio kranto įvairovė didelė, krantai sąlyginai stabilūs arba silpnai eroziniai. Neurbanizuotus krantus reikia palikti taip, kaip jie yra. Olando Kepurės skardis natūralus išlikis ir toliau, Karklės ruože kranto papėdę būtų įmanoma tvirtinti atvežtais akmenimis, o sufozinius cirkus reikia nudrenuoti.

Studiją pristato LMA narys A. Grigelis (kairėje). Greta – LMA vyriausiasis mokslinis sekretorius V. Basys

Palangos krantai turi sulaukti didžiausio dėmesio. Nuolatinis paplūdimio nuo promenadinio tilto iki Birutės kalno papildymas smėliu iš jūros dugno, matyt, yra neišvengiamas. Čia didžiausia ir poilsiautojų sukelia apkrova. Būtina visais būdais tausoti kopagūbrį, nes jis saugo Palangos miestą nuo jūros invazijos.

LR Aplinkos ministerijos Pajūrio juostos tvarkymo programoje 2014–2020 metams pirmenybė teikiama vadinamosioms „minkštosioms“ krantotvarkos priemonėms. Ateityje to gali nebepakakti, be to, trūksta modernių tyrimo ir stebėjimo priemonių. Būtų tikslinga sukviesti konferenciją dėl priemonių jūros krantams išsaugoti 2020–2050 m. laikotarpiu.

Darbo vadovas

LMA narys Algimantas Grigelis

Penktoji jaunųjų mokslininkų konferencija

Vasario 10 d. LMA įvyko penktoji jaunųjų mokslininkų konferencija „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“.

Konferencijos globėjas – Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius.

Lietuvos informacinių ir ryšių technologijų industrijos asociacija INFOBALT, bendradarbiaudama su IT verslo įmonėmis, per penkerius metus jauniems mokslininkams skatinti skyrė 30 tūkst. eurų. Per šį laikotarpį įsteigta trisdešimt 200–3000 eurų dydžio stipendijų. Šiais metais jaunųjų mokslininkų

Penktosios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ Fizinių mokslų sekcijos dalyviai

konferencijos laureatai buvo atrinkti iš 40 kandidatų. Asociacija INFOBALT skyrė beveik 5,8 tūkst. eurų trims vardinėms ir penkioms paskatinamosioms INFOBALT stipendijoms.

Konferencijos darbas vyko Fizinių ir Technologijos mokslų sekcijose. Fizinių mokslų sekcijoje buvo perskaityta 19 pranešimų, o Technologijos mokslų sekcijoje – 21 pranešimas, kuriuos vertino komisija: Lietuvos MA tikrieji nariai Feliksas Ivanauskas (pirmininkas), Vilijandas Bagdonavičius, Gintautas Dzemyda, Eugenijus Norkus, Vygantas Paulauskas, Laimutis Telksnys, Juozas Vidmantis Vaitkus, Algirdas Vaclovas Valiulis ir Artūras Žukauskas. Komisija atrinko po penkis darbus iš kiekvienos sekcijos. Siekiant pagrindinio INFOBALT stipendijų tikslo – skatinti tyrimais sukaupytą žinių taikymą praktikoje, versle ir IT naudojimą tyrimuose – atrinktus darbus vertino IT verslo atstovų komisija ir vasario 24 d. paskelbė nugalėtojus.

Didžiausia 2400 eurų dydžio stipendija šiais metais skirta KTU doktorantui Andriui Petrėnui, kuris pristatė darbą apie paroksizminio prieširdžių virpėjimo ambulatorinės stebėsenos sistemą. 1400 eurų stipendija skirta KTU doktorantei Solventai

Krakauskaitei už darbą apie inovatyvų neinvazinį smegenų intrakranijinio slėgio matuoklį. 1000 eurų stipendija skirta VDU doktorantei Jurgitai Mikašauskaitei už bioremediacijos technologijų taikymą kreozotu impregnuotiems mediniams geležinkelio pabėgiams utilizuoti. Paskatinamosios 200 eurų stipendijos skirtos FTMC doktorantui Juozui Adamoniui, VU dr. Ramūnui Skaudžiui, VGTU doktorantams Jurgai Šeputytei-Jucikei, Giedriui Balčiūnui bei LEI ir KTU doktorantui Giedriui Gecevičiui.

Apdovanojant laureatus *INVLT Technology* direktorius, generalinis INFOBALT stipendijų rėmėjas ir vertinimo komisijos narys Kazimieras Tonkūnas pabrėžė, kad bendradarbiavimas su mokslu yra viena pagrindinių įmonės *INVLT Technology* vertės auginimo prielaidų. Todėl remiami jaunieji protai ir siekiama, kad stipendijų būtų daugiau, kad jos padėtų įgyvendinti pažangias idėjas. Asociacijos INFOBALT Inovacijų vadovo Andriaus Plečkaičio nuomone, steigiamomis stipendijomis siekiama ne tik įvertinti jau atliktus darbus, bet ir skatinti jaunuosius akademinės visuomenės atstovus pritaikyti sukauptas žinias.

LMA tikrasis narys Vilijandas Bagdonavičius

Dėl lietuviškų naujadarų biologiniuose moksluose

Pagal dabar galiojančius teisės aktus ir iš LMA narių reikalaujama besąlygiškai vartoti Valstybinės lietuvių kalbos komisijos patvirtintus teminus, nors, jų nuomone, jie būtų ir neteisingi. Taip LMA nariai verčiami tapti nevykusių ar pseudomokslinių terminų propaguotojais. Iškilę būtinybė ieškoti būdų teisiškai šalinti pasitaikančias blogybes, kad ateityje jų būtų išvengta.

Vasario 10 d. BMGMS Biologijos sekcija išplėstiname posėdyje svarstė lietuviškų naujadarų biologiniuose moksluose klausimą. Posėdyje dalyvavo ir diskusijose kalbėjo LMA nariai Vytautas Basys, Algirdas Skirkevičius, Jonas Naujalis, Vincas Būda, Vilmantė Borutaitė, Irena Eitminavičiūtė, Vytas Antanas

Tamošiūnas, Vytautas Kontrimavičius, Gediminas Valkiūnas, Rūta Dubakienė, Aleksandras Vasiliauskas, Vytautas Sirvydis, LMA mokslo žurnalo *Biologija* vyr. redaktorius prof. Algimantas Paulauskas.

Posėdžio dalyviai nutarė siūlyti LMA prezidentui sudaryti galimybę LMA, kaip institucijai, pasitelkiant savo narius, aukščiausio rango specialistus, dalyvauti vertinant Lietuvos teisės aktais nustatyta tvarka biologinius, o gal visų mokslų sričių, terminus bei jų apibrėžtis ir išspręsti atlyginimo už tokį darbą klausimą.

**LMA narys Algirdas Skirkevičius,
Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus
Biologijos sekcijos pirmininkas**

Visuminio Čiurlionio link

LMA HSMS neseniai veiklą pradėjusioje Menų sekcijoje sumanyta suburti mokslininkus, kviečiamus parengti įvairiapusio M. K. Čiurlionio kūrybinio palikimo akademinį daugiatomį leidinį. Jau įvyko keli šiai idėjai pasišventusių mokslininkų susitikimai, o vasario 25 d. aptarime imta konkretizuoti darbus. Profesoriai Rasa Andriešytė-Žukienė ir Darius Kučinskas kuruos dailės ir muzikos barus, jauna mokslininkė Nida Gaidauskienė su talkininkais tęs M. K. Čiurlionio bibliografijos sudarymo darbus, LMA tikrieji nariai Viktorija Daujotytė-Pakerienė ir Antanas Andrijauskas padės tvarkant literatūrinį ir kultūrologinį palikimą. Neliks nuošalyje ir didžiulis profesorių Vytauto Landsbergio, Algirdo Ambrazo, Jono Bruverio ir daugelio kitų įdirbis. Į talką kviečiami Čiurlionio temai neabejingi mokslininkai iš užsienio – profesoriai Ero Tarasti (Eero Tarasti, Suomija), Džordžas Kenavėjus (George Kennaway, Jungtinė Karalystė), Stasys Goštautas (JAV), Seržas Fošero (Serge Fauchereau, Prancūzija). Ketinama sukaupiti išsibarsčiusius amžininkų prisiminimus, išleisti patikslintą biografiją, parengti spaudai patikslintus kūrybos katalogus.

Kalba M. K. Čiurlionio provaikaitis pianistas Rokas Zubovas. Dešinėje – LMA tikrasis narys A. Andrijauskas

Tai bus kompleksinis darbas, kuriame tikriausiai atsiras naujų, netikėtų ir nežinomų faktų. Jau dabar žinoma, kad pro menotyrininkų akis prasprūdo keli retesni M. K. Čiurlionio dailės darbai, ypač svarbūs nusakant dailininko polistilistiką. Jo vizualinių menų palikime galime rasti bemaž visų XX a. pradžios „izmų“ elementus. Visiškai netyrinėta ir mažai

žinoma M. K. Čiurlionio-fotografo reikšmė. Juk ir fotografavo jis kitaip, nei tuo metu buvo įprasta. Regėjo tai, ko gal kitas ir nepastebėtų. Apmaudu, kai repertuare girdime vis tuos pačius kūrinius, kai yra nuostabios, tiesa, kitaip sudėtingos muzikos. Reikalingi ir Čiurlionio-kompozitoriaus autentiškumo tyrimai, diskusija apie redagavimą ir versijas. Tikėtina, kad leidybos procese atsiras ir nežinomų šaltinių. Juk ketinama iš esmės peržiūrėti bibliografiją, patikslinti biografiją, katalogus. Be abejo, Čiurlionis ir ateityje liks paslaptingas ir unikalus autorius, tačiau mūsų pareiga parodyti per Čiurlionio kūrybą ir laikmetį, ir dabartį, kurioje šio genialaus menininko ženklai lydi mus intelektualioje ir buitinėje erdvėje.

2025 metais švęsime M. K. Čiurlionio 150-ąsias gimimo metines. Būtų keista, jei nesugebėtume per šį dešimtmetį pateikti visuomenei visuminį, atnaujintą, papildytą ir moksliniais komentarais lydimą

didžiojo kūrėjo paveikslą. Tikimės, kad Mokslo ir Kultūros tarybos parems projektą. Esame įsitikinę, kad atsiras ir filantropų, mecenatų, kurie suvoks, jog į tokį projektą investuoti būtų ne tik jų garbės, bet ir pagarbos mūsų kultūrai ženklas.

Dabar laukia svarbūs darbai – viso projekto matrica, apimtys, pirmųjų tomų formavimas ir leidyba. Sumanymo misija atlieptų laiko iššūkiams ir Lietuvos intelektualinių galių sklaidai šalyje bei pasaulyje. Stipri kultūra yra ir valstybės stiprybės elementas. Tikėtina, kad tai suprantančių mūsų šalyje pamažu daugėja. Juk be stiprios fundamentalios kultūros ir visa kita gali greitai sutrupėti ir galiausiai išnykti. Čiurlionio visuma yra puiki galimybė mums išlikti stipriems.

**LMA tikrasis narys Giedrius Kuprevičius,
Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus
Menų sekcijos pirmininkas**

Seminaras-diskusija „Lietuvos energetikos politika ir ekonomika“ įsibėgėja

Atrodo, kad TMS Energetikos sekcijos inicijuotas nuolatinis mėnesinis seminaras-diskusija Lietuvos energetikos politikos ir ekonomikos tematika tampa populiarus tarp specialistų ir politikų. Aštuntojo seminaro, įvykusio vasario 26 d., tema „Branduolinė energetika šiandien: sąstingis Vakaruose, progresas Rytuose. Pagrindiniai procesus įtakojantys veiksniai“. Pranešėjas Jurgis Vilemas apžvelgė branduolinės energetikos raidos istoriją ir padėtį šiuo metu, kuri yra labai skirtinga tarp branduolinės energetikos pradininkų ir sparčiai besivystančių šalių. Jei pirmųjų akivaizdus sąstingis ar netgi regresas, tai tokios šalys kaip Kinija ir Indija tampa šios energetikos technologijos lyderėmis. Pranešime buvo analizuoti veiksniai ir priežastys, sustabdę branduolinės energetikos plėtrą Vakarų šalyse ir paskatinę gan sparčią pažangą didžiosiose besivystančiose šalyse, ypač Kinijoje.

LMA nariai J. Augutis (kairėje) ir J. Vilemas

Devintasis seminaras tema „Lietuvos energetinis saugumas“ įvyko kovo 26 d. Pagrindą diskusijoms suteikė VDU ir LEI instituto Energetinio saugumo tyrimų centro (ESTC) mokslininkai, pristatę leidinį

Lietuvos energetinis saugumas. Metinė apžvalga 2013–2014. ESTC vadovas LMA tikrasis narys Juozas Augutis atskleidė Lietuvos energetinio saugumo lygį, palygino jį su Latvijos ir Estijos bei įvertino, kaip energetinio saugumo lygis galėtų kisti priklausomai nuo įvairių energetikos sektoriaus plėtros scenarijų. Buvo pabrėžta, kad energetinio saugumo lygį ir jo pokyčius lemia ne vien technologiniai ir ekonominiai veiksniai, jam įtaka taip pat daro socialiniai ir politiniai veiksniai, valstybės geopolitinė padėtis. Diskutuota, kokius klausimus turėtų aprėpti nacionalinė energetikos strategija.

Pastaruosius veiksmus plačiau pakomentavo socialinių mokslų atstovai. Prof. Vylius Leonavičius palygino Lietuvos visuomenės nuomonę apie energetinį saugumą prieš Krymo aneksiją ir po jos, o dr. Giedrius Česnakas pristatė modelį, atskleidžiantį energijos išteklių, kaip politinio spaudimo instrumentų, naudojimą užsienio politikoje. Visuomenės nuomonės tyrimai parodė, kad Rusijos karinė

intervencija Ukrainoje pakeitė lietuvių požiūrį į Lietuvos ir Rusijos energetikos politiką, skalūninių dujų išgavimo ekologiskumą ir ekonominę naudą. Kai kur nuomonės pokyčiai buvo itin ženklaus, pavyzdžiui, prieš Krymo aneksiją daugiau lietuvių teigė, kad skalūninių dujų išgavimas Lietuvai yra ekonomiškai nenaudingas, o aneksavus Krymą, dauguma jau laikėsi požiūrio, kad skalūninių dujų išgavimas yra ekonomiškai naudingas.

Seminaro diskusijoms vadovavo LMA narys Jurgis Vilemas, į jas aktyviai įsitraukė daugelis iš 60-ties seminaro dalyvių, tarp kurių buvo Prezidentūros, Energetikos ministerijos bei akademinės bendruomenės atstovai, verslininkai ir pilietiškai aktyvūs lietuviai.

**LMA narys Jurgis Vilemas,
Technikos mokslų skyriaus
Energetikos mokslų sekcijos pirmininkas,**

**LMA tikrasis narys Juozas Augutis,
Technikos mokslų skyriaus
Energetikos mokslų sekcijos narys**

Atkurtos Lietuvos Nepriklausomybės jubiliejus

„25 metai laisvės. Patirtis ir perspektyvos“ – taip pavadintą konferenciją Seime kovo 6 d. atidarė LR Seimo Pirmininkė Loreta Graužinienė ir LMA prezidentas Valdemaras Razumas. Konferenciją surengė Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubas, Lietuvos mokslų akademija ir Lietuvos Respublikos Seimas. Ją vedė Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubo prezidentė Birutė Valionytė ir LMA tikrasis narys Eugenijus Jovaiša.

Tai pirmoji jubiliejinės konferencijos dalis, kuri, rengėjų sumanymu, turėjo apžvelgti mūsų nueito kelio pasiekimus ir aptarti mūsų valstybės perspektyvą artimiausioje ateityje. Vertinti pasirinkti svarbūs valstybės raidą atspindintys reiškiniai – valstybės statyba (kalbėjo signataras prof. Bronislavas Kuzmickas), jos užsienio politika (signataras Algirdas Saudargas), visuomenės ir demokratijos raida (doc. Algirdas Jakubčionis), lietuvių kalba ir jos apsauga (signatarė Irena Andrukaitienė), kultūros ir valstybės santykis (dr. Vytautas Rubavičius), istorija ir jos

vaidmuo Lietuvos valstybėje (LMA tikrasis narys Zigmuntas Kiaupa), Lietuvos gynyba ir jos keturių epochų turinys (Aleksandras Matonis), Lietuvos energetika ir jos nepriklausomybės strategija (signataras Česlovas Vytautas Stankevičius), Lietuvos ūkis ir jo raida (LMA tikrasis narys Zenonas Norkus), Lietuvos demografinis kelias (prof. Vlada Stankūnienė) ir šalies plėtros perspektyvos (doc. Nerijus Mačiulis). Pranešėjai – žymūs Lietuvos politikos, kultūros, mokslo ir verslo atstovai. Šie sakymai atskleidė mokslininkų susirūpinimą dėl dabartinės mūsų elgsenos kai kuriais svarbiais mūsų valstybei klausimais.

Ypač didelį nerimą kelia valstybės nuostata tautos kultūros atžvilgiu, gynybos ir demografijos tendencijos, kurios, nors ir yra tam tikrų pakilimo požymių, lieka grėsmingoje zonoje – apie 2080 metus mūsų populiacija gali nesiekti ir 2 milijonų, o dirbančiųjų ir nedarbingųjų (pensinio amžiaus) žmonių santykis gali būti ryškus pastarųjų pusėn. Apibūdindamas šalies plėtros perspektyvas, doc. Nerijus Mačiulis

E. Jovaišos asm. archyvo nuotr.

Kalba LMA tikrasis narys Z. Kiaupa

akcentavo ne tiek populiacijos gausos, kiek aukštos dirbančiųjų kvalifikacijos svarbą, ypač IT srityse. Tai, jo manymu, gal ir galėtų kompensuoti patirtus nuostolius ir kitaip sufokusuoti visuomenės raidą siekiant gerovės.

Antroji konferencijos dalis įvyko kovo 10 d. Seime, kur kaimyninių valstybių politikai pristatė savo šalių raidą Nepriklausomybės kontekste.

LMA tikrasis narys Eugenijus Jovaiša

Apie tvarią bioenergiją

Kovo 10 d. LMA įvyko Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro ir ŽŪMMS organizuota tarptautinė konferencija „Biodujos: aplinkosauginiai, technologiniai ir ekonominiai aspektai“. Konferencijos tikslas – populiarinti mokslinių tyrimų rezultatus pateikiant juos verslo subjektams, mokslininkams, ūkininkams; suburti bendrai diskusijai mokslininkus, verslininkus, valstybinių institucijų atstovus. Buvo pristatytas kartu su partneriais iš Olandijos, Suomijos, Lenkijos, Italijos, Vokietijos vykdomas tarptautinis projektas *Būdų ir rinkos sistemų optimizavimas tvarios bioenergijos ir technologijų konkurencingumo stiprinimui Europoje* (BIOTEAM), aptarti projekto rezultatai: šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisija biodujų gamybos procese, biodujų gamybos atsiperkamumas bei socialiniai

Dr. V. Tilvikienė ir Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus pirmininkas prof. Z. Dabkevičius

aspektai. Pateikti duomenys iš visų projekte dalyvavusių valstybių. Pristatyti pagrindiniai teisės

aktai, reglamentuojantys biodujų gamybos procesą. Konferencijos dalyviai diskutavo, kokios Lietuvoje vis dar trūksta teisinės bazės, kad būtų galima tikėtis spartesnės biodujų gamybos sektoriaus plėtros.

Konferencijoje dalyvavo Estijos biodujų asociacijos prezidentas Ahto Oja ir aptarė biodujų gamybos plėtrą Estijoje, įvardijo pagrindinius biodujų gamybą skatinančius bei ribojančius veiksnius. Buvo atskleista, kad, priešingai nei Lietuvoje, Estijoje labiau išplėtotą biometano gamybą, akcentuotas vienas svarbių biodujų gamybos aspektų, kad perdirbant mėšlą anaerobiniu būdu labai sumažėja jo kvapas, be to, tai yra patrauklesnė trąša žemės ūkiui. Lietuvos biomasės asociacijos LITBIOMA direktorės Vilmos Gaubytės pranešime buvo pabrėžta kietosios biomasės plėtra Lietuvoje bei su ja susijusios problemos. Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Žemdirbystės

instituto vyriaus. mokslo darbuotoja dr. Žydrė Kadžiulienė pristatė biomasės potencialą Lietuvoje, aptarė Centre atliekamus tyrimus su augalais, žolinių augalų auginimo galimybes Lietuvoje. Aleksandro Stulginskio universiteto mokslininkai prof. Kęstutis Navickas ir dr. Eglė Sendžikienė pateikė naujausias biodujų gamybos technologijas bei biodujų naudojimo galimybes. Nemažai dėmesio sulaukė Žemės ūkio ministerijos atstovo Remigijaus Bagdono bei Lietuvos centrinės kredito unijos atstovo Igno Jankausko pranešimai, kuriais buvo pristatyti naujausi nutarimai dėl biodujų sektoriaus finansavimo bei rizikos valdymo klausimai.

LMA tikrasis narys Zenonas Dabkevičius,
Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus pirmininkas,
dr. Vita Tilvikienė,
Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras

Nerimas 2

Kovo 13 d. LMA mažojoje konferencijų salėje įvyko HSMS organizuota apskritojo stalo diskusija pasitinkant knygą *Nerimas 2. Tautiškumas ir demokratija: tikros ir apgaulingos formos* (Lietuvos edukologijos universiteto leidykla, 2014). Knygos autoriai – LMA tikrieji nariai Viktorija Daujotytė-Pakerienė, Eugenijus Jovaiša, Giedrius Kuprevičius, Zenonas Norkus, Aleksandras Vasiliauskas. Ši knyga – tai 2012 m. pasirodžiusios leidyklos „Tyto alba“ išleistos knygos *Nerimas: svarbiausių humanitarinių ir socialinių grėsmių bei jų pasekmių Lietuvai įžvalgos* tęsinys. *Nerimas 2* toliau plėtoja tautiškumo ir nacionalumo istorinės atminties, socialinės ir ekonominės istorijos bei moralės savivokos temas.

Diskusijoje dalyvavę knygos autoriai trumpai pristatė savo rašytas temas šių dienų kontekste. V. Daujotytės-Pakerienės studija *Tautiškumas: kultūros lygmuo* pasižymi subtiliu gilumu, prigimtinių kultūros reiškinių rikiavimu tautiškumą apibrėžiančioje ir jo esmę išryškinančioje visumoje. Apie giliausias tautinės valstybės ištakas, apie globalų baltų pasaulį rašoma E. Jovaišos studijoje *Baltų pasaulis – nuo Tacito iki Nestoro*. Nagrinėjami baltų raidos procesai I–X a., seniausios istorijos vertinimai šiuolaikinėje katalikiškojoje historiografijoje,

aptariamais nerimą keliantys šios istoriografijos bruožai. Filosofas, sociologas Z. Norkus reikšmingas įžvalgas pateikė studijoje *Kada Lietuva labiau praturtėjo*, kur kalbama apie tautų turtą, jo skaičiavimą ir lyginimą, apie pokomunistinės Lietuvos ūkinę pažangą tarptautinės statistikos veidrodžiuose, apie pirmosios Lietuvos Respublikos nacionalinių pajamų matavimus tėvynėje ir emigracijoje, apie Lietuvą tarp Europos valstybių, apie mūsų šalies pažangą 1918–1940 metais ir dabar.

Reikšmingai aktualizuoti Rusijos ir Lietuvos politiniai bei ekonominiai santykiai A. Vasiliausko studijoje. Analizuojamos Rusijos veiksmo lemiamos grėsmės tautiškumo raiškai Lietuvoje, keliama lietuviškos ideologinės atsvaros V. Putino režimui ir Rusijos imperinėms pretenzijoms būtinybė, iškeliama pragmatinės Lietuvos ekonominės politikos Rusijos

atžvilgiu spąstai, nurodomos sovietinės okupacijos žalos vertinimo ir kompensacijos problemos. Morālės klausimai aptarti kompozitoriaus G. Kuprevičiaus studijoje *Nerimo lietus*, kur jis perteikia savo nerimą dėl paprastumo, dėl taikos, dėl atsakomybės, dėl įsiklausymo stokos.

Diskusijose taip pat kalbėjo LMA narys Romualdas Grigas, Seimo narys Egidijus Vareikis, 1992–1996 m. kadencijos Seimo narys Algirdas Endriukaitis. LMA narys Laimutis Telksnys ir kiti. **Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus informacija**

Agronomijos mokslų istorija ir dabartis

Kovo 17 d. ŽŪMMS, ASU ir LAMMC surengė mokslinę konferenciją „Agronomijos mokslų istorija ir dabartis“. Pirmoji dalis buvo skirta LMA nario prof. Viktoro Ruokio 130-osioms gimimo metinėms. Dirvožemio mokslo pradininko Lietuvoje, terminijos kūrėjo, šalies dirvožemių tyrimo iniciatoriaus, pirmojo dirvožeminių draugijos pirmininko gyvenimą ir darbus pristatė jo mokinys LMA tikrasis narys Algirdas Juozas Motuzas. Pranešėjas pažymėjo, kad prof. V. Ruokis yra vienas 1915–1925 m. naujos bangos apsišvietusių inteligentų, grįžusių iš užsienio į Lietuvą spręsti Lietuvos gyvenimo problemas, tiesti kelius į nepriklausomos Lietuvos valstybingumą ir tautos švietimą. 1918 m. V. Ruokis rūpinosi parvežti Voroneže evakuotą Dotnuvos žemės ir miško ūkio mokyklą ir ją atidarė 1919 m., parašė pirmuosius tris lietuviškus chemijos, vėliau dirvožemio mokslo, geologijos, agrochemijos vadovėlius, tyrė pietų Lietuvos dirvožemius, parengė ir išleido jų žemėlapi, sudarė pirmąją lietuvišką Lietuvos dirvožemių klasifikaciją. To laikmečio žemės ūkio mokslai Lietuvos mokslinių mokyklų aptarimuose netyrinėti ir nepristatyti, todėl yra pagrindo analizuoti bei paskelbti agronomijos

mokslines mokyklas, ką ateityje ir ketina atlikti prof. A. J. Motuzas.

Antroje konferencijos dalyje ilgametis ASU prof. Petras Lazauskas skaitė pranešimą „Pasėlių produktyvumo dėsnis teoriniam-abstrahuotam agrofitocenozei vertinimui“. Autoriaus nuomone, jo atrasto originalaus pasėlių agrofitocenozei produktyvumo dėsnio taikymas žemdirbystės disciplinoje pakeistų joje naudojamą primityvų empirinį metodą į abstrahuotą mokslinį ir paverstų žemdirbystę klasikiniu mokslu. Prof. P. Lazauskas mano, kad ateis laikas, kai senąją žemdirbystės mokslo šakos pavadinimą gali tekti pakeisti į *agrofitocenologijos* – tiksliau nusakantį ir labiau atitinkantį naująją žemdirbystės esmę. Šis pranešimas sukėlė karštų diskusijų, o jaunesnės kartos mokslininkai prof. Kęstutis Romanekas, doc. Darija Jodaugienė ir dr. Ona Auškalnienė, pristatę savo agrofitocenologijos mokslinių tyrimų darbus, tik iš dalies sutiko su profesoriaus teiginiais.

**LMA tikrasis narys Zenonas Dabkevičius,
Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus pirmininkas,
LMA tikrasis narys Algirdas Juozas Motuzas**

Apie Laisvės gynėjų atminimo įamžinimą

Kovo 26 d. įvyko konferencija „Lietuvos valstybingumo istorinio paveldo sostinėje puoselėjimas įamžinant valstybės kūrėjų ir gynėjų atminimą“,

skirta Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui. Dalyvavo kultūros ministras Šarūnas Birutis, švietimo ir mokslo ministras Dainius Pavalkis, LMA prezidentas

Valdemaras Razumas, Kultūros paveldo departamento Vilniaus teritorinio padalinio vadovas Vitas Karčiauskas, išrinktas VU rektorius, LMA tikrasis narys Artūras Žukauskas. Buvo perskaityta eurokomisaro Vytenio Povilo Andriukaičio pranešimo „Lietuvos valstybės istorinio paveldo ašys ir jos ateities kryptys Vilniuje“ santrauka. Kalbėjo Ministro Pirmininko padėjėjas, Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo programos kuratorius Vilius Kavaliauskas, architektas Augis Gučas, LEU prof. Libertas Klimka, skulptorė Dalia Ona Matulaitė ir kiti mokslo, meno bei kultūros darbuotojai. Konferencijos vedėjas – Lietuvos kultūros politikos instituto direktorius Antanas Staponkus. Rengėjai LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ ir Lietuvos kultūros politikos institutas. Konferencijoje buvo kalbama apie Lietuvos valstybės kūrėjų ir gynėjų atminimo įamžinimą, kuris turėtų matytis iš bendros Vilniaus istorinės raidos. Kalbėtojai išreiškė mintį, kad Vilniaus istoriškumui atskleisti privalu tirti,

Pirmoje eilėje iš kairės: LMA tikrasis narys A. Žukauskas, švietimo ir mokslo ministras D. Pavalkis ir A. Daučiūnienė

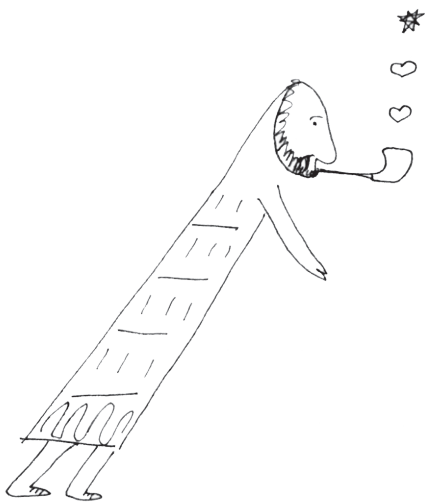
restauruoti ir tinkamai tvarkyti bei naudoti daugelį Lietuvos istorijos ir kultūros paveldo objektų, pastatyti paminklus daugeliui valstybei nusipelnusių asmenybių.

LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė

knygų sutiktuvs

Susitikimai ir sutikimai

Jurio Zvirgzdinio piešinys
iš prof. P. U. Diniio archyvo

Vasario 17 d. LMA įvyko susitikimų vakaras „Piza Baltijoje ir baltistika Pizoje“. Su LMA užsienio nariu, Pizos universiteto profesoriumi, filologu, kalbininku, vertėju ir kūrėju Pietru Umbertu Diniu (Pietro Umberto Dini) susitikti atėjo ir Jo Ekscelencija Nepaprastasis ir įgaliotasis Italijos ambasadorius Lietuvoje p. Stefanus Talianis de Markijo (Stefano Taliani de Marchio), gausus būrys kolegų ir bičiulių. Profesorius atnešė 2014 metų darbų šūsnį: monografijas – *Prelude to Baltic Linguistics. Earliest Theories about Baltic Languages / Preludija į baltų kalbotyrą. Seniausios teorijos apie baltų kalbas* (Amsterdam: Rodophi); „*ins undeutfche gebracht*“. *Sprachgebrauch und Übersetzungsverfahren im altpreußischen Kleinen Katechismus / „ins undeutfche gebracht*“. Kalbos vartojimas ir vertimo

procesai prūsų kalbos *Mažajame Katekizme* (Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften zu Göttingen. Berlin/Boston: de Gruyter); *Foundations of Baltic Language / Baltų kalbų pamatai* (Vilnius: Eugrimas–Vilnius University) bei vertimus: Leonido Donskio *99 Storie del Baltico / 99 Baltijos istorijos* (Novi Ligure: Joker), *Verità parallele / Paralelinės tiesos* (Novi Ligure: Joker) ir Jono Meko *Il viaggio nella vita / Kelionė gyvenime* (Novi Ligure: Joker).

Džiugu, kad anglų kalba pagaliau pasirodė garsiosios P. U. Dinio knygos *Baltų kalbos. Lyginamoji istorija iš esmės papildytas variantas*. Už tai reikia padėkoti VU kolegoms, besirūpinusiems šio leidinio pasirodymu. Negalima pamiršti, kad profesorius kasmet darbuojasi, leisdamas baltistikai svarbų žurnalą *Res balticae. Miscellanea Italiana di studibaltistici*, kuris leidžiamas nuo 1995 metų.

Savo ypatingais darbais ir vertimais profesorius padeda baltams plaukti ir išplaukti į daugelį krantų, pasiekti tolias šalis. Prof. Pietro Umberto Dini Lietuvoje yra ir svečias, ir namiškis. Jis supažindino visus su savo naujausiais tyrimais apie Pizos vietovardžio kilmę paskaitęs pranešimą „Piza ir Baltija“, apžvelgdamas Pizos vardo kilmės hipotezes ir pateikdamas savo įžvalgas, kurios tikrai atsispindės daugelio

Iš kairės: Jo Ekscelencija Nepaprastasis ir įgaliotasis Italijos ambasadorius Lietuvoje p. S. Talianis de Markijo, LMA užsienio narys P. U. Dinis ir LMA viceprezidentas D. Kaunas

onomastų darbuose. Profesorius pasitelkė baltiškąją medžiagą, aiškindamas vardo etimologiją, parodęs, kad vėl reikia gręžtis į indoeuropeistiką. Išklausus pranešimą, kalbėjo Italijos ambasadorius Lietuvoje p. Stefano Taliani de Marchio, LMA nariai – Domas Kaunas, Eugenijus Jovaiša, Algirdas Sabaliauskas, Bonifacas Stundžia, taip pat doc. Jurgis Pakerys ir Diego Ardoino. Renginį organizavo HSMS, LKI, VU Filologijos fakulteto Baltistikos katedra. Renginį vedė šių eilučių autorė.

LMA tikroji narė Grasilda Blažienė

>>> Vasario 26 d. įvyko LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ organizuotos prof. Juozo Algimanto Krikšto-paičio knygos *Neišveikiama teatro galia* sutiktuvės. Tai mokslo istoriko, chemiko ir fiziko, o dabar ir įgudusio eseisto knyga apie žinomus meno kūrėjus. Renginyje

dalyvavo: knygos autorius prof. J. A. Krikštopaitis, filosofas dr. Krescencijus Stoškus, menotyrininkas Edmundas Gedgaudas ir knygos leidėjai (*Naujosios Romuvos* fondas). Renginio vedėjas – dr. K. Stoškus.

>>> Kovo 5 d. surengtos aukščiausios kvalifikacijos urologo, nefrologo chirurgo prof. Balio Dainio knygos *Urologo užrašai* sutiktuvės. Prof. B. Dainys – ilgametis VU Santariškių ligoninės Nefrologijos ir urologijos centro vadovas, Europos urologijos asociacijos narys, įdiegęs daug naujų gydymo metodų urologijos, nefrologijos, audiologijos, seksualinės medicinos srityse. Profesorius – inksto persodinimo Lietuvoje pradininkas, aktyvus donorystės propaguotojas. Knygoje autorius dalijasi patirtimi, kaip išvengti urologinių ligų, jas atpažinti, atitolinti, o susirgus – pasveikti. Tai naudinga knyga tiek vyrams, tiek moterims, besirūpinančioms savo šeimos narių

sveikata. Knygos sutiktuvsė dalyvavo: knygos autorius prof. B. Dainys, psichologė, žurnalistė, knygos bendraautorė Danutė Jonušienė, Lietuvos sergančiųjų prostatos vėžiu draugijos pirmininkas Gediminas Žižys, Nacionalinio vėžio instituto Onkourologijos skyriaus vedėjas dr. Albertas Ulys. Renginį vedė Danutė Jonušienė. Tai jau ne pirmas LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vaisingo bendradarbiavimo su leidykla „Tyto alba“ renginys.

LMA nario J. Grigo knygos *Ateitis jau atėjo* sutiktuvsė. Iš kairės: leidyklos „Tyto alba“ direktorė L. Varanavičienė, knygos autorius, renginio vedėja A. Daučiūnienė ir MFChMS pirmininkas prof. F. Ivanauskas

>>> Kovo 31 d. įvyko LMA nario Jono Grigo knygos *Ateitis jau atėjo* sutiktuvsė. Prof. J. Grigas šioje knygoje teigia, kad „šiam amžiuje tapsime panašūs į dievus galėdami mintimis valdyti pasaulį, skaityti kitų mintis, fotografuoti jas ir sapnus, minties galia judinti daiktus, keisti pasenusius organus dirbtiniais ir net kurti tokias gyvybės formas, kokių Žemėje nebuvo. Tų galių, primenančių dieviškąsias, suteikia

mokslas“. Sutiktuvsė dalyvavo: knygos autorius prof. J. Grigas, MFChMS pirmininkas prof. Feliksas Ivanauskas, LMA tikrasis narys širdies chirurgas Giedrius Uždavinys, žurnalistė Aldona Žemaitytė, Kauno kolegijos dėstytoja Vilija Mačiulienė, leidyklos „Tyto alba“ direktorė Lolita Varanavičienė. Muzikavo Miglė Sakavičiūtė (arfa) ir Gintarė Pėstininkaitė (fleita). Renginio vedėja – LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė. Rengėjai – MFChMS bei skyrius „Mokslininkų rūmai“.

žymius mokslininkus ir akademikus prisimenant

>>> Artėjant Kovo 11-osios šventei ir poeto Justino Marcinkevičiaus jubiliejui skyrius „Mokslininkų rūmai“ drauge su Vilniaus įgulos karininkų ramovė pakvietė į kovo 10 d. renginį, skirtą Kovo 11-ajai ir Just. Marcinkevičiaus 85-osioms gimimo metinėms „Tavo ranką jaučiu ant peties, Gimtine“. Dalyvavo valstybinis choras „Vilnius“ (meno vadovas ir vyr. dirigentas prof. Povilas Gylys), skaitovė – LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė A. Daučiūnienė. Renginį vedė Vilniaus įgulos karininkų ramovės vadovas Gaudentas Aukštikalnis. Programoje skambėjo lietuvių kompozitorių dainos Just. Marcinkevičiaus tekstais, poeto eilės, buvo parodyta filmuota medžiaga iš Just. Marcinkevičiaus jubiliejinio 80-mečio vakaro, kuriame Poetas kalbėjo apie meilę savo kraštui ir žmonėms, paskaitė savo eilių.

>>> Kovo 12 d. įvyko vakaras iš renginių ciklo „Žymių žmonių portretai“, skirtas unikalios asmenybės – garsios vaistininkės, liaudies medicinos žinovės prof. Eugenijos Šimkūnaitės 95-mečiui. Dalyvavo Lietuvos onkologijos instituto gydytojas fitoterapeutas Juozas Ruolia, Lietuvos medicinos ir farmacijos istorijos muziejaus direktorius doc. Tauras Mekas, Eugenijos Šimkūnaitės labdaros ir paramos fondo pirmininkė Birutė Karnickienė, prof. Ona Ragažinskienė ir kiti. Renginio vedėjas – dr. Romas Pakalnis. Buvo pristatytas leidinys *Eugenijos Šimkūnaitės receptų rinkinys*, rodomi režisieriaus Henriko Šablevičiaus kino filmo „Žiniuonė“ fragmentai. Arbata pagal E. Šimkūnaitės receptus vaišino „Acorus“ vaistažolių ekspertai. Rengėjai – LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ ir Eugenijos Šimkūnaitės labdaros ir paramos fondas.

Juozui Kuliui – 70

2014 m. gruodžio 23 d. LMA tikrajam nariui prof. habil. dr. Juozui KULIUI sukako 70 metų.

✂ LMA prezidiumas, sveikindamas Jubiliatą reiškia padėką už svarų indėlį plėtojant Lietuvos biochemijos ir biotechnologijos mokslą, didelius nuopelnus atliekant fundamentinius biosensorių, cheminės ir fermentinės kinetikos, biologinių elektronų transporto, kompiuterinės biologijos tyrimus bei aktyvią ir produktyvią veiklą Lietuvos mokslų akademijoje ir Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje.

Sveikindami Jubiliejaus proga, linkime Jums ilgiausių metų, stiprios sveikatos, sėkmės ir nesenkančių kūrybinių jėgų.

Zigmui Zinkevičiui – 90

Sausio 7 d. LMA ir LKI pakvietė į susitikimą su vienu žymiausių šių dienų baltistų, lietuvių kalbininku, svarbiausiu istorinės kalbotyros specialistu, ištyrusiu ne tik lietuvių kalbos, bet ir tautos kilmę, LMA nariu prof. habil. dr. Zigmą ZINKEVIČIUMI, švenčiančiu 90-ties metų jubiliejų.

Akademikas Zigmą Zinkevičius, 2011 m. išleidęs knygą *Ukmergės rajono gyvenviečių vardynas*, rašė, kad tai yra Autoriaus dovana gimtajam Ukmergės kraštui. Gerbiamojo akademiko jubiliejus, kaip ir visi jo darbai, per 100 knygų, išvydusių skaitytojus Lietuvoje ir svečiuose kraštuose, per 1000 straipsnių įvairiomis kalbomis, – tai dovana gimtinei Lietuvai, jos žmonėms, baltistikai ir lituanistikai, istorijai ir visam mokslui. Ant kalbininkų darbo stalų nugulę šūsnyš akademiko knygų, nes jo žvilgsnis krypo į kalbos dalykus, į painius vardyno vingius, stengiantis įminti svarbiausias Lietuvos senosios valstybės mįsles, pabrėžiant lietuvių praeities didybę ir objektyviai apgailestaujant dėl tos didybės sunykimo. Profesoriaus dirbta ir dirbama, jo žodžiais tarant, kiek leido ir leidžia sveikata. Prieš gerą savaitę akademiko dukra Laima atsiuntė žurnalo *Acta Linguistica Lithuanica* redakcijai dar vieną aktualų straipsnį „Klaidingas kai

kurių tikrinių ir bendrinių žodžių (terminų) vartojimas“, kuriame labai taikliai pastebi painiavą vartojant ne vieną etnonimą.

Jubiliatas – bene pirmasis aukščiausios kvalifikacijos kalbininkas, buvęs švietimo ir mokslo ministru. Atidžiausias dėmesys skirtas Vilnijos kraštui ir mokykloms, paribiams, dialektologijai ir kalbos istorijai. Zigmo Zinkevičiaus būta ir esama visur.

Akademiką sveikino LR Prezidentė Dalia Grybauskaitė, atsiuntusi labai šiltą ir prasmingą laišką, LMA prezidentas Valdemaras Razumas, HSMS

pirmininkas prof. Aleksandras Vasiliauskas ir LMA nariai, LR Seimo Pirmininkės pavaduotoja Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos pirmininkė Irena Degutienė, kurios sveikinimą perskaitė Seimo narys Rytas Kupčinskas. Ministro Pirmininko Algirdo Butkevičiaus sveikinimą perskaitė Vyriausybės Kanceliarijos departamento direktorius Linas Vingelis. Z. Zinkevičių sveikino švietimo ir mokslo ministras Dainius Pavalkis, įteikęs akademiko garbei sukurtą medalį. Ministrą lydėjo Šalčininkų rajono Turgelių vidurinės mokyklos, Čiužiakampio pagrindinės mokyklos atstovai. Labai nuoširdžiai jubiliatą sveikino prof. Vytautas Landsbergis, lydimas Lietuvos Sąjūdžio atstovų. Sukaktuvininką sveikino VU Filologijos fakultetas, LKI, VDU. Buvo perskaitytas Kauno miesto mero Andriaus Kupčinsko sveikinimas, visu būriu sugužėjo Ukmergės delegacija, vadovaujama Ukmergės vicemero Rolando Janicko. Sukaktuvininką sveikino jo klasės draugas prof. Romualdas Baltrušis, vyskupas Jonas Boruta, šeimos draugas monsinjoras Vytautas Pranciškus Rūkas, LMA Vrublevskių bibliotekos direktorius dr. Sigitas Narbutas. Bibliotekoje veikė Z. Zinkevičiaus jubiliejui skirta paroda „Lietuvišką žodį iškėlęs“. Sukaktuvininką sveikino sambūrio „Patirtis“ pirmininkas dr. Romas Pakalnis, Lietuvos maironiečių draugija, lietuvių bičiulė čečėnė Aminat

Saijeva, visuomeninių organizacijų vardu – habil. dr. Kazimieras Garšva, lietuvių paribio šnektų vardu – etnomuzikologai Gailutė ir Arvydas Kirdos, Lijana Šarkaitė. Susitikimą baigė rež. Algirdo Tarvydo sukurto dokumentinio filmo „Zigmas Zinkevičius. Pamilęs lietuvių kalbą“ peržiūra.

LMA tikroji narė Grasilda Blažienė

✂ Lietuvos mokslų akademijos Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus garbaus jubiliejaus proga.

Didžiai vertinami Jūsų fundamentalūs mokslo darbai, kalbotyros tyrimai, jų taikymas Lietuvos ir lietuvių kalbos istorijai pažinti, tautiniam orumui stiprinti.

Daugybė Jūsų parašytų monografijų, mokslinių knygų, populiarių leidinių, straipsnių paskelbta lietuvių ir užsienio kalbomis. Esate tvirtos lituanistinės mokyklos pradininkas ir puoselėtojas, didžiai nusipelnęs Lietuvos valstybei, sektinas pavyzdys jaunajai kartai, savo darbais plečiate žmonių akiratį, garsinate Lietuvą, keliate pačių lietuvių savigarbą.

Žavi Jūsų erudicija, interesų įvairovė, nepaprastas kruopštumas, organizaciniai gebėjimai, nuoširdumas, tolerantiška inteligentiška laikysena.

Linkime Jums, mielas Jubiliate, stiprios sveikatos, kūrybinės sėkmės ir džiaugsmo, naujų prasmingų darbų. Ilgiausių metų!

Eugenijui Norkui – 60

Sausio 21 d. LMA tikrajam nariui prof. habil. dr. Eugenijui NORKUI sukako 60 metų.

✂ LMA prezidiumas bei Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina profesorių gražaus jubiliejaus proga.

Žavimės Jūsų vadybiniais gebėjimais, didžiuojamės Jūsų pilietiškumu, erudicija, moksline organizacine veikla, rūpesčiu bei išskirtiniu dėmesiu plėtojant šalies mokslą, ugdamt jaunuosius chemikus. Jūs pasiekėte puikių mokslo rezultatų, sumaniai ir kūrybingai vadovaujate FTMC Chemijos instituto Katalizės skyriui. Dėkojame už Jūsų aktyvią veiklą Lietuvos mokslų akademijoje, Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriuje.

Jubiliejaus proga linkime Jums kuo geriausios sėkmės, naujų kūrybinių idėjų, šviesių gyvenimo akimirkų.

Vytautui Kontrimavičiui – 85

Sausio 22 d. LMA nariui habil. dr. Vytautui KONTRIMAVIČIUI sukako 85 metai.

🎓 Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas bei Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus garbingo jubiliejaus proga.

Mes labai vertiname ir žavimės Jūsų ilgamete mokslinė, organizacine veikla, kuria labai prisidėjote prie šalies gamtos mokslų raidos, o Jūsų svarus indėlis į zoologijos ir parazitologijos mokslų pelnę Jums tarptautinį pripažinimą ir pasididžiavimą. Dėkojame Jums už aktyvią ir produktyvią veiklą Lietuvos mokslų akademijoje ir Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje.

Gražaus Jubiliejaus proga linkime Jums, gerbiamas Jubiliate, ilgiausių metų, nesenkančių kūrybinių jėgų, geros sveikatos ir gyvenimo pilnatvės.

Aleksandrui Vasiliauskui – 75

Sausio 27 d. LMA nariui prof. habil. dr. Aleksandrui VASILIAUSKUI sukako 75-eri.

🎓 Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas bei Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius nuoširdžiai Jus sveikina jubiliejaus proga. Gerai žinomas ir labai vertinamas Jūsų indėlis ekonominės informacijos teorijos ir jos taikymų srityse. Daug nuveikėte pertvarkant atgimusios Valstybės ekonomiką. Džiaugiamės Jūsų ilgamečiu vadovavimu Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriui, kartu su Jumis pasiektais rezultatais ir tolesnių įžvalgų perspektyvomis. Žavi Jūsų išskirtinis požiūris, pilietiškumas, erudicija ir humoro jausmas.

Linkime Jums, gerbiamasis Jubiliate, stiprios sveikatos, naujų atradimų džiaugsmo ir Jums svarbių darbų įgyvendinimo.

Te nerimas dėl Lietuvos ir toliau būna Jūsų varomoji jėga!

Vytautui Konstantinui Sirvydžiui – 80

Kovo 5 d. LMA narys, žymus gyvulininkystės srities mokslininkas prof. habil. dr. Vytautas Konstantinas SIRVYDIS šventė 80 metų jubiliejų.

🎓 Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas bei Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus garbaus jubiliejaus proga.

Džiaugiamės Jūsų darbštumu, nuopelnais gyvulininkystės mokslui ir praktikai, ypač paukštininkystės plėtoje Lietuvoje. Jūs esate sukūręs fermentinių preparatų naudojimo gyvulių ir paukščių mityboje tyrimo mokyklą, parengęs daug vertingų rekomendacijų gamybai. Dideli Jūsų nuopelnai ir pedagoginėje veikloje bei ugdant jaunuosius mokslininkus.

Dėkojame už ilgametį ir nuoširdų darbą Lietuvos mokslų akademijoje bei svarų indėlį į Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus veiklą.

Linkime Jums ir tolesnės turiningos veiklos, stiprios sveikatos, daug džiaugsmingų dienų Jums ir Jūsų šeimai.

Vytautui Jonui Sirvydžiui – 80

Kovo 6 d. LMA narys prof. habil. dr. Vytautas Jonas SIRVYDIS šventė 80-ies metų jubiliejų.

Jubiliejaus proga LMA prezidiumas reiškia padėką už nuopelnus medicinos mokslui ir svarų indėlį į širdies ir kraujagyslių chirurgijos, širdies transplantacijos, kitų organų ir audinių persodinimo srityse, Lietuvos vardo garsinimą pasaulyje, už aktyvią bei nuoširdžią veiklą Lietuvos mokslų akademijoje.

Linkime Jums, gerbiamas Jubiliate, ilgiausių metų, stiprios sveikatos, kūrybinės sėkmės bei naujų ir prasmingų darbų.

Giedriui Uždaviniui – 75

Kovo 15 d. LMA tikrajam nariui prof. habil. dr. Giedriui UŽDAVINIUI sukako 75 metai.

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo ir Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus vardu nuoširdžiai sveikiname Jus jubiliejaus proga.

Nepaprastai vertiname Jūsų indėlį į medicinos mokslą ir ypač didelius nuopelnus kardiologijos srityje. Plačiai žinomi ir pripažinti Jūsų darbai, skirti aortos ir vainikinių kraujagyslių šuntavimo sergant išemine širdies liga operacijoms ne tik šalyje bet ir užsienyje.

Žavimės Jūsų darbštumu, erudicija, dvasine stiprybe, meile mokslui ir bendravimui su žmonėmis.

Iš visos širdies linkime Jums, gerbiamasis Profesoriau, stiprios sveikatos, gyvenimo pilnatvės, ilgų ir kūrybingų metų.

mokslininkų apdovanojimai

☞ Vasario 17 d. Kauno miesto rotušėje Kauno miesto Garbės piliečio vardas iškilmingai suteiktas garsiam medikui, kardiochirurgui, diplomatui, LMA nariui prof. habil. dr. Jurgiui BRĖDIKIUI.

J. Brėdikis – širdies elektrostimuliacijos ir tachikardijos chirurginio gydymo pradininkas, Širdies chirurgijos centro Kaune įkūrėjas, tyrė ir kardiochirurgijoje taikė elektronikos metodus, lazerį. Jis yra dirbęs ambasadoriumi Čekijoje, Vengrijoje, Turkijoje, buvo Lietuvos sveikatos apsaugos ministras. J. Brėdikis tapo jau 26-uju Kauno miesto Garbės piliečiu.

D. Liubinaitės nuotr.

LMA viceprezidentas D. Kaunas

R. Acmedovo nuotr.

LMA tikrąjį narį G. Kuprevičių (kairėje) sveikina kultūros ministras Š. Birutis

☞ Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos proga Pagėgių savivaldybėje apdovanojami kraštui bei jo žmonėms nusipelnę žmonės. Šiais metais Pagėgių savivaldybės Garbės piliečio vardas suteiktas LMA tikrajam nariui prof. habil. dr. Domui KAUNUI už nuolatinę kultūrinę ambasadorystę.

☞ Minint Tarptautinę teatro dieną, kovo 27 d., buvo apdovanojami geriausi Lietuvos teatro menininkai. 2014 m. Padėkos premija ir Auksinis scenos kryžius įteikti kompozitoriui LMA tikrajam nariui profesoriui Giedriui KUPREVIČIUI už muzikinės kūrybos teatrui visumą ir žanrinę įvairovę.

Leidinio redakcinė taryba: V. Basys, A. Bernotas, V. A. Bumelis, Z. Dabkevičius, F. Ivanauskas, D. Kaunas, R. Maskoliūnas, A. P. Piskarskas, V. Razumas (pirmininkas), A. Vasiliauskas, G. Žintelis

Leidinių rengė: S. Aukštinaitenė, A. Bagdonavičienė, A. Daučiūnienė, G. Griežienė, B. Jaskėlevičius, L. Milošienė, E. Narušytė, J. Olechnovičienė

Kalbos redaktorė A. Bagdonavičienė, nuotraukos V. Valuckienės, apipavidalino M. Datkūnaitė

© Lietuvos mokslų akademija, Gedimino pr. 3, 01103 Vilnius
<http://lma.lt/>

Spausdino UAB BMK leidykla, J. Jasinskio g. 16, 01112 Vilnius

Tiražas 150 egz., nemokamai

ISSN 2029-5707

